

EDİTÖRDEN...

Sayın Meslektaşlarım,
TOTBİD Dergisi'nin Değerli Okurları,

Türk Dil Kurumu – Dilimiz Kimliğimizdir
(<https://www.tdk.gov.tr/>)

Türk Dil Kurumu, *Türk Dili Tetkik Cemiyeti* adıyla 12 Temmuz 1932'de Atatürk'ün talimatıyla kurulmuştur. Cemiyetin kurucuları, hepsi de milletvekili ve dönemin tanınmış edebiyatçıları olan Sâmih Rif'at, Ruşen Eşref, Celâl Sâhir ve Yakup Kadri'dir. Türk Dili Tetkik Cemiyetinin amacı, “Türk dilinin öz güzelliğini ve zenginliğini meydana çıkarmak, onu yeryüzü dilleri arasında değerine yaraşır yüksekliğe erdirmek” olarak tespit edilmiştir. 1934'te yapılan kurultayda Cemiyetin adı, Türk Dili Araştırma Kurumu; 1936'daki kurultayda ise Türk Dil Kurumu olmuştur. Türkçenin yazılı ve sözlü kaynakları üzerine bilime dayalı araştırmalar yapmak; Türkçenin bilim, sanat, edebiyat ve öğretim dili olarak gelişmesini ve her alanda doğru kullanılmasını sağlamak, dünyada yaygın ve geçerli bir dil konumuna getirmek görev ve hedef olarak belirlenmiştir. (<https://www.tdk.gov.tr/>)

Kurumun internet sayfasından sırasıyla; “Sözlükler” ve “Türk Dil Kurumu Sözlükleri” başlıkları altında “Sözlük Seç” bölümünden “Sözlükler”e (Güncel Türkçe Sözlük, Türkçede Batı Kökenli Kelimeler Sözlüğü, Yabancı Sözlere Karşılıklar Kılavuzu, vd), “Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlükleri”ne ve “Bilim ve Sanat Terimleri Sözlüğü” başlığı altında da çok sayıda, kendi alanlarında yazılmış “..... Terimleri Sözlükleri”ne ulaşmak mümkündür. (<https://www.tdk.gov.tr/>)

*

TOTBİD Dergisi olarak geldiğimiz noktada, yazarlar makalelerini yazarken çok sayıda yabancı kökenli kelime ya da bunların orijinal yazılımlarını kullanmaktadırlar. Yayın kurulu olarak yabancı kökenli kelimelerin Türkçe karşılığını metin içerisinde açıklayarak yazmak her zaman mümkün olmadığı için, 2020 yılı (19. cilt) 2 nci sayıdan itibaren, “Yabancı Kökenli Sözcükler ve Türkçe Karşılıkları”nı içeren sözlük ekini her sayının sonuna eklemekteyiz. Sözlük ekindeki amacımız, yeni kelimeler üretmek değil, yabancı kökenli sözcükler yerine uygun Türkçe karşılığı olan kelimeyi yazmaktır. Türkçe karşılıkları seçerken de doğal olarak Türk Dil Kurumu'nun “Güncel Türkçe Sözlük” bölümünden yararlanmaktayız.

Doğru kullandığımızı zannettiğimiz bazı kelimelerin yazılışları farklı çıkabilmektedir. “Güncel Türkçe Sözlük” kullanılmasıyla ilgili olarak birkaç hatırlatma yapmak gerekirse, sözlük sayfasındaki arama bölümüne;

“**yayınlamak**” şeklinde yazdığınızda, “Bu söz Güncel Türkçe Sözlük'te bulunamadı” şeklinde, kırmızıyla yazılmış bir uyarı gelmektedir.

“**yayımlamak**” şeklinde (doğru olarak) yazdığınızda ise kelimenin karşılığı yazmaktadır: (1) Kitap, gazete, dergi vb. şeyleri basmak ve dağıtmak, neşretmek. (2) Dinlenilecek, görülecek şeyleri radyo ve televizyonla sunmak, bildirmek, duyurmak. (3) Bir yazıya, habere, resme gazetede yer vermek. (4) Resmen bildirmek, açıklamak, ilan etmek.

Bitişik yazılan birleşik kelimeler için de kararsızlık söz konusu olduğunda, arama kutusuna, örneğin; “anabilim”, “eşgüdüm”, “gözardı” ya da “farketmek” diye yazıldığında da, “Bu söz Güncel Türkçe Sözlük'te bulunamadı” uyarısı gelmektedir. Arama kutusuna, bu kelimelerin doğru yazılım şekilleri olan “ana bilim”, “eş güdüm”, “göz ardı” ve “fark etmek” girildiğinde, kelimelerin anlamlarını vermektedir. Bitişik yazılan birleşik kelimeler için de “<https://www.tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/bitisik-yazilan-birlesik-kelimeler/>” bağlantısı ile konuyla ilgili ayrıntılı bilgi edinmemiz mümkün olabilmektedir.

*

Günlük uygulamalarda, anlamı aynı olmakla beraber farklı yazım şekillerinin kullanılabilirliğini sıklıkla görmekteyiz. TOTBİD Dergisinin elinizdeki sayısında geçen bir kelime nedeniyle örnek vermek gerekirse; makalede, yazar tarafından metin içerisinde “cimnastik” kelimesi kullanıldığı için, hata yapmamak adına güncel Türkçe sözlüğe baktığımızda doğru yazılım “jımnastik” olarak verilmektedir. Ancak aynı sayfada “Sözlük Seç” bölümünden “Bilim ve Sanat Terimleri Sözlüğü” içerisinde “Cimnastik Terimleri Sözlüğü - 1969” geçmektedir. Benzer şekilde “Türkiye Cimnastik Federasyonu” internet sayfasında da (<https://tcf.gov.tr/>) “cimnastik” olarak geçmektedir. “Jımnastik – cimnastik” kelimelerinin Türk Dil Kurumu sayfasında dahi farklı yazılışı nedeniyle, T.C. Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER) üzerinden yaptığım yazışmada, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanlığı tarafından verilen güncel cevapta, özet olarak; *“Kurum tarafından 1941 yılında yayımlanan İmlâ Kılavuzu’nda ‘jımnastik’ sözünün ‘cimnastik’ olarak geçtiği, Türkiye Cimnastik Federasyonu 1957 yılında kurulduğu için kuruluşun adında geçen ‘cimnastik’ kelimesinin o dönemin imlasına göre doğru olduğu, Kurumca 1965 yılında yayımlanmış olan Yazım Kılavuzu’nda bu yazılışın değiştirilmiş olduğu ve o tarihten bu yana Kurumca yayımlanmış olan bütün kılavuzlarda söz konusu kelimenin ‘jımnastik’ olarak yazıldığı, kelimenin günümüzde kabul gören yazılış şeklinin ‘jımnastik’ olduğu”* şeklinde açıklama geldi.

*

Her kelime için sözlüğe veya imla kılavuzuna bakmak ya da yazışmak pratikte mümkün olmadığı için, fırsat buldukça farklı konularda okuyarak ve günlük konuşma ya da yazışma dilimizde Türkçe kelimeler kullanarak kendi kelime dağarcığımızı (belleğimizi) zenginleştirebiliriz.

*

Dergimizin bu sayısının konusunu oluşturan serebral palsi hastalığı, farklı bilim dallarının ortak çalışmasını gerektirmesinin yanı sıra hasta sahiplerinin beklentilerinin verilebileceklerden farklı olabilmesi nedeniyle hekim-hasta-aile ilişkisinin ömür boyu devam etmesini gerektiren özel bir durum. “Serebral Palside Yenilikler”e ayrılan elinizdeki sayıda, serebral palside; “deneysel modeller, riskli bebeklerde hastalığı önleme yöntemleri, erken tanı, sınıflamadaki ve hareket analizindeki yenilikler, rehabilitasyon ve ortez uygulamalarındaki yenilikler, alt ve üst ekstremitelerde tedavisinde ortopedik cerrahideki yenilikler, tedavide baklofen pompası uygulaması, selektif dorsal rizotomi, farklı egzersiz uygulamalarının hastalık üzerine etkileri, yaşamdan örnekler ile yargıya yansıyan serebral palsi olgularının tıbbi ve hukuki değerlendirilmesi” konuları tecrübeli yazarlarca aktarıldı.

Bu sayının planlanması ve oluşturulmasındaki katkılarından dolayı davetli sayı editörü Sayın Prof. Dr. Emre Çullu ile bilgi ve birikimlerini bizlerle paylaşan yazarlara yayın kurulu adına teşekkür eder, keyifli okumalar dilerim.

Prof. Dr. İrfan Esenkaya
TOTBİD Dergisi Editörü